

Ulysses

James Joyce
1922

[1] Stately, plump Buck Mulligan came from the stairhead, bearing a bowl of lather on which a mirror and a razor lay crossed. A yellow dressinggown, ungirdled, was sustained gently behind him by the mild morning air. He held the bowl aloft and intoned:

[2] – *Introibo ad altare Dei.*

[3] Halted, he peered down the dark winding stairs and called up coarsely:

[4] – Come up, Kinch! Come up, you fearful jesuit!

[5] Solemnly he came forward and mounted the round gunrest. He faced about and blessed gravely thrice the tower, the surrounding country and the awaking mountains. Then, catching sight of Stephen Dedalus, he bent towards him and made rapid crosses in the air, gurgling in his throat and shaking his head. Stephen Dedalus, displeased and sleepy, leaned his arms on the top of the staircase and looked coldly at the shaking gurgling face that blessed him, equine in its length, and at the light untensured hair, grained and hued like pale oak.

[6] Buck Mulligan peeped an instant under the mirror and then covered the bowl smartly.

[7] – Back to barracks, he said sternly.

[8] He added in a preacher's tone:

[9] – For this, O dearly beloved, is the genuine christine: body and soul and blood and ouns. Slow music, please. Shut your eyes, gents. One moment. A little trouble about those white corpuscles. Silence, all.

[10] He peered sideways up and gave a long slow whistle of call, then paused awhile in rapt attention, his even white teeth glistening here and there with gold points. Chrysostomos. Two strong shrill whistles answered through the calm.

[11] – Thanks, old chap, he cried briskly. That will do nicely. Switch off the current, will you?

[12] He skipped off the gunrest and looked gravely at his watcher, gathering about his legs the loose folds of his gown. The plump shadowed face and sullen oval jowl recalled a prelate, patron of arts in the middle ages. A pleasant smile broke quietly over his lips.

[13] – The mockery of it! he said gaily. Your absurd name, an ancient Greek!

[14] He pointed his finger in friendly jest and went over to the parapet, laughing to himself. Stephen Dedalus stepped up, followed him wearily halfway and sat down on the edge of the gunrest, watching him still as he propped his mirror on the parapet, dipped the brush in the bowl and lathered cheeks and neck.

[15] Buck Mulligan's gay voice went on.

[16] – My name is absurd too: Malachi Mulligan, two dactyls. But it has a Hellenic ring, hasn't it? Tripping and sunny like the buck himself. We must go to Athens. Will you come if I can get the aunt to fork out twenty quid?

[17] He laid the brush aside and, laughing with delight, cried:

[18] – Will he come? The jejune jesuit!

Odysseus

přel. Ladislav Vymětal
Václav Petr, Praha 1930

S nejhornější plošiny schodů přišel majestátní, baculatý Buck Mulligan, nesa misku s mydlinami, přes kterou leželo křížem zrcátko a břitva. Mírným ranním větříkem se lehce za ním vzdouval žlutý, neopásaný župan. Zvedl misku do výše a zanotoval:

„Introibo ad altare Dei.“

Zastavil se, nakoukl dolů s tmavých, točitých schodů a vzkřikl drsně:

„Pojď nahoru, Kinchi! Pojď nahoru, ty zašitý jezovito!“

Slavnostně se ubíral dále a vystoupil na kulaté dělové lože. Otočil se a třikrát vážně přežehnal věž, vůkolní krajinu a procitající hory. Zahlédnuv pak Štěpána Dedala, nachýlil se k němu a dělal ve vzduchu rychlé křížky, rochaje něco v hrdle a kroutě hlavou. Rozmrzelý a ospalý Štěpán Dedalus se opřel pažemi o hořejšek schodiště a chladně se díval na kroutící, rochající tvář, která mu žehнала, délkou připomínající koňskou a na světlé nestříhané vlasy, mající stavbu a barvu vláken bledého dubového dřeva.

Buck Mulligan nahlédl na mžik pod zrcátko a zase misku hbitě přikryl.

„Zpět do kasáren,“ řekl přísně.

Dodal pak kazatelským tónem:

„Totoť jest, ó draze milování, pravá svátost oltářní: tělo a duše a krev a kosti. Zpomalte hudbu, prosím. Zavřete oči, pánové. Okamžik. Trochu potíže s těmi bílými krvinkami. Ticho, všichni!“

Zamžoural stranou vzhůru a dlouze hluboce zahvízdl přivolávací signál, pak ustal chvíli u vytržené pozornosti, při čemž se jeho rovné, bílé zuby tu a tam leskly zlatými body. Chrysostomos. Tišinou mu odpovědělo dvě pronikavých hvízdnutí.

„Díky, starý brachu,“ řekl živě. „Umiš to hezky. Vypni už tu pišťalku, prosím tě.“

Shupl s lafety a podíval se vážně na svého pozorovatele, přitahuje kolem nohou volné záhyby svého županu. Obtloustlá zastíněná tvář a urputná oválná čelist připomínala preláta, středověkého příznivce uměn. Na jeho rtech se rozpukl příjemný, klidný úsměv.

„To je opravdu ironie,“ řekl vesele. „Tvé pitomé jméno, tak starověky řecké.“

S přátelskou žertovností potřásl prstem a odešel k předprsni, směje se pro sebe. Štěpán Dedalus vystoupil nahoru, následoval ho unaveně do půl cesty a posadil se na pokraj lafety, stále ho pozoruje, an zapřel své zrcátko o předprseň, namočil štětku do misky a mydlil si tváře a krk.

Veselý hlas Bucka Mulligana hovořil dále:

„Mé jméno je také pitomé. Malachi Mulligan. Dva daktily. Ale má to helenský brňnk, že ano? Skotačivé a slunné jako opravdický jelen. Musíme si zajeti do Athén. Jel bys také, kdyby se mi podařilo vyrazit z tety dvacet libíčček?“

Odložil štětku a směje se radostí zvolal:

„Tak co, jel by? On jesuita s lačným žaludkem?“

Odysseus

přel. Aloys Skoumal
Odeon, Praha 1976

Otylý, statný Tur Mulligan se vynořil ze schodů, nesl misku s mydlinami a na ní křížem přes sebe měl ležet zrcátko a břitvu. Jitřním vánkem se mu vzduh vzdouval nepřepásaný župan. Pozdvihl misku a zanotoval:

– *Introibo ad altare Dei.*

Postál, zamžoural do tmavého točitého schodiště a chraplavě křikl:

– Pojď sem, Čabaláku. Pojď sem, ty jezovitský strašpytle.

Obřadně pokročil vpřed a vystoupil na dělovou obrubeň. Rozhlédl se a třikrát se vši vážností požehnal věž, okolní krajinu a procitající kopce. Jak zahlédl Štěpána Dedala, nachýlen k němu o překot nad ním dělal křížky, vyrážel z hrdla kloktavé zvuky a pokyvoval hlavou. Nevrlý a ospalý Štěpán se opřel pažemi o hořejšek schodiště a chladně pozoroval žehnající třaslavý kloktavý obličej, koňsky protáhlý, a plavé netonzurované vlasy, zrnité a žíhané jako světlý dub.

Tur Mulligan nakoukl pod zrcátko a hbitě zas misku přikryl.

– Zpátky do piksly, zahartusil.

A kazatelským tónem dodal:

– Neboť toto jest, milení, pravá Kristýnka: tělo a duše a krev a rány boží. Zvolna hrát, prosím. Zavřete oči, panstvo. Chvilinku. Bílé krvinky nějak zlobí. Mlčet.

Zašilhal vzhůru a táhle hvízdil, chvíli se bedlivě zaposlouchal, až mu rovné bílé zuby probleskovaly zlatými tečkami. Chrysostomos. V odpověď zalehl do tišiny dvojí ostrý hvízd.

– Děkuji, kamaráde, křikl jaře. Stačí. Vypnout, prosím.

Seskočil z obrubně, k nohám si přihladil rozevlátý župan a vážně si měřil svého pozorovatele. Otylým zatmělým obličejem a posupnou oblou sanicí připomínal nějakého preláta, středověkého příznivce umění. Na rtech se mu rozhostil vlídný úsměv.

– Úplná legrace, rozjařil se. To tvoje hloupé jméno, starořecké.

V přátelsky pohrozil prstem, uchichtl se a přistoupil k předprsni. Štěpán Dedalus vykročil nahoru, malátně popošel za ním, usedl na kraj obrubně a pozoroval ho, jak rovná zrcátko na předprseň, namáčí štětku do mydlin a mydlí si líce a krk.

Tur Mulligan mlel rozjařeně:

– Já mám taky hloupé jméno: Malachjáš Mulligan, dva daktily. Ale helensky zní, ne? Přímo turovsky křepce a slunně. Musíme do Athén. Pojedeš se mnou, když pumpnu tetu o dvacet liber?

Položil štětku, s chutí se zasmál a křikl:

– Tak co, pojedeš? Ty jezovitská sušinko.

[19] Ceasing, he began to shave with care.

[20] – Tell me, Mulligan, Stephen said quietly.

[21] – Yes, my love?

[22] – How long is Haines going to stay in this tower?

[23] Buck Mulligan showed a shaven cheek over his right shoulder.

[24] – God, isn't he dreadful? he said frankly. A ponderous Saxon. He thinks you're not a gentleman. God, these bloody English! Bursting with money and indigestion. Because he comes from Oxford. You know, Dedalus, you have the real Oxford manner. He can't make you out. O, my name for you is the best: Kinch, the knifeblade.

[25] He shaved warily over his chin.

[26] – He was raving all night about a black panther, Stephen said. Where is his guncase?

[27] – A woful lunatic! Mulligan said. Were you in a funk?

[28] – I was, Stephen said with energy and growing fear. Out here in the dark with a man I don't know raving and moaning to himself about shooting a black panther. You saved men from drowning. I'm not a hero, however. If he stays on here I am off.

[29] Buck Mulligan frowned at the lather on his razorblade. He hopped down from his perch and began to search his trouser pockets hastily.

[30] – Scutter! he cried thickly.

[31] He came over to the gunrest and, thrusting a hand into Stephen's upper pocket, said:

[32] – Lend us a loan of your noserag to wipe my razor.

[33] Stephen suffered him to pull out and hold up on show by its corner a dirty crumpled handkerchief. Buck Mulligan wiped the razorblade neatly. Then, gazing over the handkerchief, he said:

[34] – The bard's noserag! A new art colour for our Irish poets: snotgreen. You can almost taste it, can't you?

[35] He mounted to the parapet again and gazed out over Dublin bay, his fair oakpale hair stirring slightly.

[36] – God! he said quietly. Isn't the sea what Algy calls it: a great sweet mother? The snotgreen sea. The scrotumtightening sea. *Epi oinopa ponton*. Ah, Dedalus, the Greeks! I must teach you. You must read them in the original. *Thalatta! Thalatta!* She is our great sweet mother. Come and look.

[37] Stephen stood up and went over to the parapet. Leaning on it he looked down on the water and on the mailboat clearing the harbourmouth of Kingstown.

[38] – Our mighty mother! Buck Mulligan said.

[39] He turned abruptly his grey searching eyes from the sea to Stephen's face.

[40] – The aunt thinks you killed your mother, he said. That's why she won't let me have anything to do with you.

[41] – Someone killed her, Stephen said gloomily.

[42] – You could have knelt down, damn it, Kinch, when your dying mother asked you, Buck Mulligan said. I'm hyperborean as much as you. But to think of

Ustav, jal se opět pozorně holiti.

„Řekni mi něco, Mulligane,“ řekl Štěpán klidně.

„Co, holoubku?“

„Jak dlouho miní Haines zůstat v této věži?“

Buck Mulligan ukázal nad pravým ramenem oholenou líc.

„Bože můj, není to strašný člověk?“ řekl otevřeně. „Takový Angličan těžké váhy. Myslí o tobě, že nejsi gentleman. Bože můj, ti sakramentští Angličané! Div že neprasknou penězi a indigescí. Protože přišel z Oxfordu. Ale víš, Dedale, ty máš pravé oxfordské způsoby. On je z tebe tumpachovej. Och, jméno, které jsem ti našel, je nejlepší: Kinch, čepel nože.“

Obezřetně jezdil břitvou po bradě.

„Celou noc fantasíroval o jakémsi černém pardálu,“ pravil Štěpán. „Kde je jeho pouzdro na ručnice?“

„Nešťastný šílenec,“ řekl Mulligan. „Měl jsi z něho vítr?“

„Měl,“ řekl Štěpán s důrazem a vzmáhajícím se strachem. „Tak venku, potmě s člověkem, kterého neznám, který blouzní a naříká pro sebe, že musí zastřelit černého pardála. Tys zachránil mnoho lidí od utonutí. Ale já hrdina nejsem. Jestliže zde ještě zůstane, tak odsud poplavu.“

Buck Mulligan zamračeně pohlédl na mydlínu na čepeli břitvy. Seskočil se své výšiny a jal se chvatně prohledávat kapsy u kalhot.

„Blbá prasečina,“ zvolal přichrptěle.

Š přišel od ochozu k lafetě a vstrčiv ruku do horní kapsy Štěpánovy, řekl:

„Půjč sem svůj hadr na nos, ať si utřu břitvu.“

Štěpán ho nechal vytáhnouti a na podívanou roztrásti za cípek špinavý, zmuchlaný kapesník. Buck Mulligan pečlivě vyčistil břitvu.

„Bardův hadr na nos. Nová umělecká barva pro naše irské básníky: soplová zeleň. Člověku se skoro zdá, že ji cítí na jazyku, že ano?“

Vystoupil znovu k předprsni a rozhlédl se po Dublinské zátoce, při čemž se jeho světlé, bledě dubové vlasy lehce čeřily.

„Milý Bože,“ řekl klidně. „Není-li moře opravdu, jak je Algy nazývá: sivá, sladká matka? Soplově zelené moře. Moře, jez svírá šourek. *Epi oinopa ponton*. Ach, Dedale, ti Řekové. Musím tě naučit řečtině. Musíš je číst v originále. *Thalatta! Thalatta!* Je to naše veliká, sladká matka. Pojď se podívat.“

Štěpán se postavil a odešel k předprsni. Opřev se o ni, díval se dolů na vody a na poštovní loď, vyjíždějící z ústí přístavu kingstonského.

„Naše mocná matka,“ řekl Buck Mulligan.

Náhle obrátil své veliké zpytavé oči od moře do tváře Štěpánovy.

„Teta si myslí, žeš svou matku zabil. Proto nechce, abych se s tebou stýkal.“

„Někdo ji zabil,“ řekl Štěpán zasmušile.

„Také bys byl mohl kleknout, Kinchi, u všech kozlů, když tě tvá umírající matka o to prosila,“ řekl Buck Mulligan. „Já nejsem o nic menší hyperborejec

Zmlkl a opatrně se holil.

– Něco mi, Mulligane, pověz, řekl klidně Štěpán.

– Copak, zlatíčko?

– Jak dlouho ještě pobude Haines tady ve věži?

Přes pravé rameno k němu Tur Mulligan otočil vyholenou líc.

– Bože, ten je ale hrozný, řekl upřímně. Nadutý Sasík. Ty jsi podle něho nevychovanec. Sakramentští Angličané. Div nepuknou samými penězi a zácpou. Protože si odbyl Oxford, to je toho. Pravý oxfordský švih máš, Dedale, ty. On tě nechápe. Nejlíp ti padne, jak já ti říkám, Čabalák, Čepelák.

Opatrně si oholil bradu.

– Celou noc blouznil o černém panterovi, ozval se Štěpán. Kde má futrál s puškou?

– Nebohý šílenec, řekl Mulligan. Měl jsi nahnáno?

– A jak, vyhrkl už zase postrašený Štěpán. Být tady potmě s neznámým člověkem, který blouzní a kňourá, že zastřelí černého pantera. Ty zachraňuješ tonoucí. Já žádný hrdina nejsem. Jestli tady zůstane, tak se seberu a půjdu.

Tur Mulligan se uškíbl nad mydlínou na břitvě. Sněs se z hřadu a honem prohledával kapsy u kalhot.

– Hernajs, zavrčel.

Přistoupil k obrubni, sáhl Štěpánovi do horní kapsy a řekl:

– Půjč nám šnuptychl, ať si s ním utřu břitvu.

Štěpán si od něho nechal vytáhnout a za cípek rozvěsit špinavý pomačkaný kapesník. Tur Mulligan utřel důkladně čepel. Potom si prohlédl kapesník a řekl:

– Bardův šnuptychl. Nový umělecký odstín pro naše irské básníky: soplivá zeleň. Dá se přímo chutnat.

Znovu vystoupil na obrubeň a zahleděl se na Dublinský záliv, na hlavě mu zlehka povívaly plavé, světle dubové vlasy.

– Panebože, nic naplat, moře je, jak říká Algouš, šedivá něžná matka. Soplivě zelené moře. Šourkostažné moře. *Epi oinopa ponton*. Ach, ti Řekové, Dedale. Však já tě o nich poučím. Přečteš si je v originále. *Thalatta! Thalatta!* Naše velká něžná matka. Pojď a viz.

Štěpán vstal a přistoupil k předprsni. Opřev o ni hleděl na vodstvo a na poštovní parník, vyjíždějící z ústí kingstonského přístavu.

– Naše mocná matka, řekl Mulligan.

Rázem stočil velké pátravé oči od moře k Štěpánovu obličejí.

– Teta si myslí, že jsi svou matku umořil. Proto prý se s tebou nemám stýkat.

– Někdo ji umořil, nasupil se Štěpán.

– Taky jsi, sakra, mohl, Čepeláku, pokleknout, když tě o to matka před smrtí žádala, řekl Tur Mulligan. Jsem stejný krobián jako ty. Ale když si pomyslím,

your mother begging you with her last breath to kneel down and pray for her. And you refused. There is something sinister in you....

[43] He broke off and lathered again lightly his farther cheek. A tolerant smile curled his lips.

[44] – But a lovely mummer! he murmured to himself. Kinch, the loveliest mummer of them all!

[45] He shaved evenly and with care, in silence, seriously.

[46] Stephen, an elbow rested on the jagged granite, leaned his palm against his brow and gazed at the fraying edge of his shiny black coatsleeve. Pain, that was not yet the pain of love, fretted his heart. Silently, in a dream she had come to him after her death, her wasted body within its loose brown graveclothes giving off an odour of wax and rosewood, her breath, that had bent upon him, mute, reproachful, a faint odour of wetted ashes. Across the threadbare cuffedge he saw the sea hailed as a great sweet mother by the wellfed voice beside him. The ring of bay and skyline held a dull green mass of liquid. A bowl of white china had stood beside her deathbed holding the green sluggish bile which she had torn up from her rotting liver by fits of loud groaning vomiting.

[47] Buck Mulligan wiped again his razorblade.

[48] – Ah, poor dogsbody! he said in a kind voice. I must give you a shirt and a few noserags. How are the secondhand breeks?

[49] – They fit well enough, Stephen answered.

[50] Buck Mulligan attacked the hollow beneath his underlip.

[51] – The mockery of it, he said contentedly. Secondleg they should be. God knows what poxy bowsy left them off. I have a lovely pair with a hair stripe, grey. You'll look spiffing in them. I'm not joking, Kinch. You look damn well when you're dressed.

[52] – Thanks, Stephen said. I can't wear them if they are grey.

[53] – He can't wear them, Buck Mulligan told his face in the mirror. Etiquette is etiquette. He kills his mother but he can't wear grey trousers.

[54] He folded his razor neatly and with stroking XXX palps of fingers felt the smooth skin.

[55] Stephen turned his gaze from the sea and to the plump face with its smokeblue mobile eyes.

[56] – That fellow I was with in the Ship last night, said Buck Mulligan, says you have g. p. i. He's up in Dottyville with Connolly Norman. General paralysis of the insane!

[57] He swept the mirror a half circle in the air to flash the tidings abroad in sunlight now radiant on the sea. His curling shaven lips laughed and the edges of his white glittering teeth. Laughter seized all his strong wellknit trunk.

[58] – Look at yourself, he said, you dreadful bard!

[59] Stephen bent forward and peered at the mirror held out to him, cleft by a crooked crack. Hair on end. As he and others see me. Who chose this face for me? This dogsbody to rid of vermin. It asks me too.

než ty. Ale když si pomyslím, jak tě tvá matka posledním dechem prosila, abys poklekl a modlil se za ni. A ty jsi jí to odepřel. Je v tobě něco příšerného...“

Odmlčel se a znovu lehce mydlil svou druhou tvář. Rty se mu zakřivily snášenlivým úsměvem.

„Ale skvoštný komediant,“ zabručel si pro sebe. „Kinch, nejskvostnější komediant ze všech.“

Holil se rovnoměrně a opatrně, mlčky a vážně.

Jedním loktem opřen o zubovitou žulu, položil Štěpán čelo do dlaně a pohlížel na roztřepený okraj svého černého, oblýskaného rukávu u kabátu. Jeho srdce hnětla bolest, jez však ještě nebyla bolestí lásky. Přišla k němu matka tiše, ve snu, po své smrti; její vychrtlé tělo ve volném pohřebním hnědém rouše vydávalo vůni vosku a růžového dřeva, z jejího dechu, který nad něho nachýlila, němý, vyčítavý, vanul slabý pach promokřelého popela. Přes ošuntělý okraj rukávu viděl moře, které dobře živěný hlas vedle něho byl zdravil jako velikou sladkou matku. Kruh zátočiny a rozhraní obzoru objímaly temné, zelené spousty tekutiny. Vedle její smrtelné postele stála miska z bílého porculánu, jez obsahovala zelenou vazkou žluč, kterou si vyrvala z hniječích jater záchvaty hlasitého, hekávého zvracení.

Buck Mulligan znovu utřel svou břitvu.

„Ach, ty psoto nebohá,“ řekl dobrosrdečným hlasem. „Musím ti dát nějakou košili a pár hadrů na nos. Jaké jsou ty kalhoty, cos koupil z druhé ruky?“

„Ještě mi dost padnou,“ odpověděl Štěpán.

Buck Mulligan načal dolinku pod dolním rtem.

„Ta ironie,“ řekl spokojeně. „Vlastně by se mělo říci z druhých nohou. Bůh sám ví, po kterém praseti nakazeném jsou. Mám jedny krásné s vlasovým pruhem, šedé. Budeš v nich vypadat efef. Nežertuji, Kinchi. Vypadáš sakra hezky, když jsi správně oblečen.“

„Díky,“ řekl Štěpán. „Jsu-li šedé, nemohu je nosit.“

„On je nemůže nosit!“ řekl Buck Mulligan své tváři v zrcadle. „Etiketa je etiketa. Zabít svou matku může, ale šedé kalhoty nosit nemůže.“

Pečlivě zavřel břitvu a hladivými hmaty prstů ohmatával hladkou kůži.

Štěpán odvrátil zraky od moře na obtloustlou tvář s jejími kouřově modrýma, pohyblivýma očima.

„Ten chlap, co jsem s ním byl včera večer U lodi,“ řekl Buck Mulligan, „povídal, že prý máš p. b. Je v ústavě choromyslných v Dottyville u Conollyho Normana. Paralytické blbnutí.“

Opsal zrcátkem polokruh ve vzduchu, aby tu zprávu rozbleskl do světa v slunečním světle, jez nyní zářilo na moři. Jeho vlnité oholené rty se smály a pokraje jeho bílých, svítivých zubů. Smích zachvátil celé jeho silné, ražité tělo.

„Podívej se na sebe,“ řekl, „ty hrozný barde.“

Štěpán se naklonil dopředu a díval se do zrcadla jemu nastaveného, rozpoltěného křivolakou puklinou a vlasy se mu na hlavě zježily. Jak se jeví jemu a ostatním lidem. Kdo mi takovou tvář vybral? Tohle psí tělo, které žerou vši. Ještě se mne to ptá.

jak tě matka posledním dechem prosí, abys poklekl a pomodlil se za ni. A ty to neuděláš. Je v tobě kus zlovolnosti...

Zmlkl a znovu si zlehka namydlił druhou líc. Rty se mu zkrivily shovívavým úsměškem.

– Ale znamenitý komediant. Čepelák, komediant nad jiné znamenitý.

Holil se stejnoměrně a důkladně, mlčky, usebraně.

Loktem opřen o hrboilatou žulu, podepíral Štěpán dlaní čelo a civěl na roztřepený okraj oblýskaného černého rukávu. Srdce mu drásal žal, zatím ještě ne žal lásky. Po smrti k němu mlčky ve snu přišla, celá zchřadlá v hnědém odstávajícím rubáši, páchla voskem a palisandrem, a jak se nad ním němě, vyčítavě shýbla, dech jí čpěl pokropeným popelem. Přes odranou manžetu viděl, jak vedle něho přežraný hlas zdraví moře jako velkou něžnou matku. Prstenec zářliva a obzoru obmykal kalně zelenou spoustu kapaliny. Vedle úmrtního lůžka měla stát bílou porcelánovou misku se ztuhlou zelenou žlučí, chroptivým zvracením rvanou z hniječích jater.

Znova Tur Mulligan utřel břitvu.

– Ach, ty psoto, řekl vlídně. Dám ti košili a pár šnuptychlů. Jak ti padnou ty krátké kalhoty z druhé ruky?

– Pasují akorát, odpověděl Štěpán.

Tur Mulligan si vyholil důlek pod dolním rtem.

– Legrace, řekl spokojeně, vlastně by se mělo říkat z druhé nohy. Bůhvíjaký syfilitický ožrala je odložil. Mám jedny s pěkným vlasovým proučkem, šedé. Budeš v nich úplný švihák. Nežertuji, Čepeláku. Když se nastrojíš, vypadáš ohromně.

– Děkuji, řekl Štěpán. Jestli jsou šedé, tak je nosit nemohu.

– On je nosit nemůže, řekl Tur Mulligan svému obličej v zrcátku. Etiketa je etiketa. Matku umoří, ale šedé kalhoty nosit nemůže.

Uložil pečlivě břitvu a hladivými tykadly prstů si ohmatl hladkou pleť.

Štěpán odvrátil pohled od moře k otlému obličej s kouřově modrýma těkavýma očima.

– Ten chlap, co jsem s ním byl včera večer U lodi, ozval se Mulligan, tvrdí, že máš c. š. p. Sám je v Třeštilově spolu s Conollym Normanem. Celkovou šileneckou paralýzu.

Půlkruhem otáčel zrcátko a v slunci zářícím na moře posílal tu zprávu dál. Smál se vykrojenými, hladce vyholenými rty i špičkami bílých třpytných zubů. Smích lomcoval celým jeho lepým trupem.

– Jen se na sebe podívej, ty úděsný barde.

Štěpán se nahnul, a vlasy hrůzou zježeny, koukl do podaného zrcátka, napříč rozštípeného křivou prasklinou. Jak mě vidí on a druzí. Kdopak mi vybral ten obličej? Tuto neodvšivenou psotu. I on se mě ptá.

[60] – I pinched it out of the skivvy's room, Buck Mulligan said. It does her all right. The aunt always keeps plainlooking servants for Malachi. Lead him not into temptation. And her name is Ursula.

[61] Laughing again, he brought the mirror away from Stephen's peering eyes.

[62] – The rage of Caliban at not seeing his face in a mirror, he said. If Wilde were only alive to see you!

[63] Drawing back and pointing, Stephen said with bitterness:

[64] – It is a symbol of Irish art. The cracked lookingglass of a servant.

[65] Buck Mulligan suddenly linked his arm in Stephen's and walked with him round the tower, his razor and mirror clacking in the pocket where he had thrust them.

[66] – It's not fair to tease you like that, Kinch, is it? he said kindly. God knows you have more spirit than any of them.

[67] Parried again. He fears the lancet of my art as I fear that of his. The cold steel pen.

[68] – Cracked lookingglass of a servant! Tell that to the oxy chap downstairs and touch him for a guinea. He's stinking with money and thinks you're not a gentleman. His old fellow made his tin by selling jalap to Zulus or some bloody swindle or other. God, Kinch, if you and I could only work together we might do something for the island. Hellenise it.

[69] Cranly's arm. His arm.

[70] – And to think of your having to beg from these swine. I'm the only one that knows what you are. Why don't you trust me more? What have you up your nose against me? Is it Haines? If he makes any noise here I'll bring down Seymour and we'll give him a ragging worse than they gave Clive Kempthorpe.

[71] Young shouts of moneyed voices in Clive Kempthorpe's rooms. Palefaces: they hold their ribs with laughter, one clasping another. O, I shall expire! Break the news to her gently, Aubrey! I shall die! With slit ribbons of his shirt whipping the air he hops and hobbles round the table, with trousers down at heels, chased by Ades of Magdalen with the tailor's shears. A scared calf's face gilded with marmalade. I don't want to be debagged! Don't you play the giddy ox with me!

[72] Shouts from the open window startling evening in the quadrangle. A deaf gardener, aproned, masked with Matthew Arnold's face, pushes his mower on the sombre lawn watching narrowly the dancing motes of grasshalms.

[73] To ourselves new paganism *omphalos*.

[74] – Let him stay, Stephen said. There's nothing wrong with him except at night.

[75] – Then what is it? Buck Mulligan asked impatiently. Cough it up. I'm quite frank with you. What have you against me now?

[76] They halted, looking towards the blunt cape of Bray Head that lay on the water like the snout of a sleeping whale. Stephen freed his arm quietly.

[77] – Do you wish me to tell you? he asked.

[78] – Yes, what is it? Buck Mulligan answered. I don't remember anything.

„Šlohnul jsem je z pokoje služce,“ řekl Mulligan. „Pro ni je dávno dobré. Teta si vybírá pro Malachiho vždycky nehezké holky. Neuvod' ho v pokušení. A sluje Voršila.“

Znovu se zasmál, odstranil zrcátko od zkoumavých očí Štěpánových.

„Jaký vztek měl Kaliban, že neviděl svou tvář v zrcadle,“ řekl. „Škoda, že Wilde není na světě, aby tě viděl.“

Ustupuje a ukazuje prstem, řekl Štěpán s hořkostí:

„Je to symbol irského umění. Prasklé zrcadlo děvečky.“

Buck Mulligan náhle zaklesl paži do paže Štěpánovy a chodil s ním okolo věže, při čemž jeho břitva a zrcátko rachotily v kapse, kam je byl zastrčil.

„Není to hezké, že si tě takto dobírám, vid' že ne, Kinchi?“ řekl vlídně. „Ale Bůh je mi svědkem, že máš více ducha než ti všichni ostatní.“

Znovu odražen. Bojí se lancety mého umění jako já se bojím lancety jeho. Studeného ocelového péra.

„Prasklé zrcátko děvečky. Pověz to tomu volskému chlapovi dole a pumpni ho o guineu. Válí se v penězích a myslí o tobě, že nejsi gentleman. Jeho táta si pomohl k prachům z prodeje žalapy nebo jakéhosi takového sakra svinstva Zulukafrům. Bože, Kinchi, kdybychom tak mohli ty a já pracovat dohromady, mohli bychom pro náš ostrov něco dokázat. Zhelenisovat jej.“

Cranlyova paže. Jeho paže.

„A když si člověk vzpomene, že musíš žebrot na těch prasatech. Já jsem jediný, kdo ví, co jsi. Proč nemáš ke mně větší důvěru? Copak ti přeletělo přes nos proti mně? K vůli Hainesovi? Bude-li zde dělat rámus, přivedu si Seymoura a pak mu zvalchujeme kůži víc, než ji zvalchovali Cliveovi Kempthorpovi.“

Mladý pokřik prachových hlasů v bytě Clivea Kempthorpa. Bledé tváře: popadají se za boky smíchy a jeden se drží druhého. Och, já umru! Pověz jí tu zprávu šetrně, Aubrey! Já prasknu! Rozstříhané pruhy jeho košile se mrskají ve vzduchu a on hopsá a belhá kolem stolu, kařata mu visí na patách a Ades z Magdaleniny koleje s krejčovskými nůžkami za ním. Tvář vyděšeného telete, pozlacená marmeládou. „Já se nedám stáhnout z kalhot! Přestaňte s takovými blbostmi!“

Křik z otevřeného okna ruší večer na nádvoří. Po tmavém trávníku tlačí před sebou žací strojek hluchý zahradník v zástěře, maskovaný tváří Mathew Arnolda, a bedlivě pozoruje rej drobtů trávových stébel.

„Pouze nám -- novopohanství -- *omphalos*.“

„Nech ho, ať tu zůstane,“ řekl Štěpán. „Nic zlého jinak nedělá, leda v noci.“

„Tak co tedy máš?“ zeptal se Buck Mulligan netrpělivě. „Vyplivni to. Já jsem vůči tobě docela otevřený. Nuže, co proti mně máš?“

Zastavili se a pohlíželi před sebe na tupý mys Bray Head, jenž ležel na vodě jako tlama spící velryby. Štěpán klidně vyprostil svou paži.

„Chceš, abych ti to řekl?“ ptal se.

„Ano. Co je to?“ odpověděl Buck Mulligan. „Na nic se nepamatují.“

– Schrastil jsem je v pokojíku naší kuchty, řekl Tur Mulligan. Pro ni stačí. Kvůli Malachjášovi mívá teta samé nehezké služky. Neuvod' ho v pokušení. A slove Voršila.

Znovu se zasmál a odtáhl Štěpánovi zrcátko od vyjevených očí.

– Vztek Kalibana, že se nevidí v zrcadle, řekl. Škoda, že se tě Wilde nedožil.

Štěpán ucouvl, ukázal na zrcátko prstem a trpce řekl:

– Toť symbol irského umění. Služčino puklé zrcátko.

Najednou se Tur Mulligan zavěsil do Štěpána a procházel se s ním dokola po věži, až mu přitom cinkaly o sebe břitva a zrcátko, zastrčené do kapsy.

– Neměl bych si tě, Čepeláku, tolik dobírat, řekl vlídně. Bůhví, je v tobě víc než v nich všech dohromady.

Už zas odparíroval. Bojí se lancety mého umění a já jeho lancety. Chladného ocelového péra.

– Služčino puklé zrcátko. Pověz to dole tomu bulíkoví a vyraz z něho zlaťák. Peněz má, až smrdí, a tebe pokládá za nevychovance. Jeho fotr prodával Zulukafrům projímadlo nebo jiný sakramentský šmejd a nasekal na tom prachy. Bože, dát se tak my dva, Čepeláku, dohromady, snad bychom ten náš ostrov postavili na nohy. Snad bychom ho pohelénštili.

Cranlyho paže. Jeho paže.

– Když si pomyslím, u jakých prasat musíš žebrot. Jenom já vím, co v tobě vězí. Pročpak mi nevěřuješ? Co ti u mě vadí? Ten Haines? Jestli tady nepřestane povykovat, přivedu si Seymoura a zpražime ho hůř, než kdysi zpražili Cliva Kempthorpa.

Ryk mladistvých pracháčů v Kempthorpových místnostech. Samá bledule: popadají se za břicho, chytají se kolem krku, ach, já se zadusím! Oznam jí to, Aubrey, šetrně! Já zhynu! S vlajíci máry košile poskakuje a pajdá kolem stolu, kalhoty spuštěné až na kotníky, s krejčovskými nůžkami ho honí Ades z Magdaleniny koleje. Obličej vyjukaného telátka, ozlacený pomerančovým džemem. Nechte mi kařata! Nedělejte ze mě motovidlo!

Pokřik z otevřeného okna plaší večer v ambitech. Zástěrou opásaný hluchý zahradník v masce Matthewa Arnolda postrkuje na chmurném pažitu žací strojek a bedlivě sleduje vířící droby travních stébel.

My jsme ... pro nové pohanství ... *omfalos*.

– Jen ho tady nech, řekl Štěpán. Drží ho to jen v noci.

– Tak co? vyjel si na něho Tur Mulligan. Vymáčkni se. Mluvím s tebou docela upřímně. Co proti mně máš?

Zastavili se a zírali ke kosému ostrohu Bray Head, položenému na vodě jako rypák spící velryby. Štěpán klidně vysmekl paži.

– Mám ti to říct? zeptal se.

– Ano, tak co? odpověděl Tur Mulligan. Na nic si nevzpomínám.

[79] He looked in Stephen's face as he spoke. A light wind passed his brow, fanning softly his fair uncombed hair and stirring silver points of anxiety in his eyes.

[80] Stephen, depressed by his own voice, said:

[81] – Do you remember the first day I went to your house after my mother's death?

[82] Buck Mulligan frowned quickly and said:

[83] – What? Where? I can't remember anything. I remember only ideas and sensations. Why? What happened in the name of God?

[84] – You were making tea, Stephen said, and went across the landing to get more hot water. Your mother and some visitor came out of the drawingroom. She asked you who was in your room.

[85] – Yes? Buck Mulligan said. What did I say? I forget.

[86] – You said, Stephen answered, *O, it's only Dedalus whose mother is beastly dead.*

[87] A flush which made him seem younger and more engaging rose to Buck Mulligan's cheek.

[88] – Did I say that? he asked. Well? What harm is that?

[89] He shook his constraint from him nervously.

[90] – And what is death, he asked, your mother's or yours or my own? You saw only your mother die. I see them pop off every day in the Mater and Richmond and cut up into tripes in the dissectingroom. It's a beastly thing and nothing else. It simply doesn't matter. You wouldn't kneel down to pray for your mother on her deathbed when she asked you. Why? Because you have the cursed jesuit strain in you, only it's injected the wrong way. To me it's all a mockery and beastly. Her cerebral lobes are not functioning. She calls the doctor sir Peter Teazle and picks buttercups off the quilt. Humour her till it's over. You crossed her last wish in death and yet you sulk with me because I don't whinge like some hired mute from Lalouette's. Absurd! I suppose I did say it. I didn't mean to offend the memory of your mother.

[91] He had spoken himself into boldness. Stephen, shielding the gaping wounds which the words had left in his heart, said very coldly:

[92] – I am not thinking of the offence to my mother.

[93] – Of what then? Buck Mulligan asked.

[94] – Of the offence to me, Stephen answered.

[95] Buck Mulligan swung round on his heel.

[96] – O, an impossible person! he exclaimed.

[97] He walked off quickly round the parapet. Stephen stood at his post, gazing over the calm sea towards the headland. Sea and headland now grew dim. Pulses were beating in his eyes, veiling their sight, and he felt the fever of his cheeks.

[98] A voice within the tower called loudly:

[99] – Are you up there, Mulligan?

[100] – I'm coming, Buck Mulligan answered.

Za své řeči se podíval Štěpánovi do tváře. Přes jeho čelo přešel lehký vítr, počechral mírně jeho neučesané světlé vlasy a pohnul stříbrnými body zneklidněnosti v jeho očích.

Sklíčen vlastním hlasem řekl Štěpán:

„Pamatuješ si na ten první den, když jsem přišel k tobě po matčině smrti?“

Buck Mulligan se rychle zakabonil a řekl:

„Co? Kde? Na nic se nepamatuji. Pamatuji se pouze na ideje a vjemy. Proč? Co se, přísámbohu, tenkrát přihodilo?“

„Tys vařil čaj,“ řekl Štěpán, „a já šel na druhou stranu schodiště donést ještě trochu horké vody. Z přijímacího pokoje vyšla tvá matka a nějaká návštěva. Matka se tě ptala, kdo je v tvém pokoji.“

„No a?“ řekl Buck Mulligan. „Co jsem řekl? Zapomněl jsem to.“

„Tys řekl,“ odpověděl Štěpán, „Och, je to jen Dedalus, co mu posla matka.“

Do tváří Bucka Mulligana vstoupil ruměncem, jenž ho učinil mladším a příjemnějším.

„To že bych byl řekl?“ ptal se. „Nu, co je na tom zlého?“

Nervosně se sebe setřásl svou stísněností.

„A ostatně, co je smrt,“ ptal se, „smrt tvé matky nebo tvá nebo má. Tys viděl umírat jen svou matku. Já je vidám kapat jako mouchy každý den v Mater Misericordiae nebo v Richmondské nemocnici a rozřezané na proužky v pitevně. Je to prostě jen hovadina a nic jiného. Je to všecko jedno. Tys nechtěl pokleknout a modlit se za svou matku na smrtelném loži, když tě o to prosila. Proč? Protože máš v sobě tu prokletou jesuitskou krev, jenže injikovanou na nesprávné místo. V mých očích je to všechno ironie a hovadina. Její mozkové laloky přestanou fungovat. Dá zavolat doktora sira Petra Teazla a trhá s prošívané pokrývky blatouchy. Vyhov jí, dokud nebude po všem. Zhatil jsi její poslední přání před smrtí a na mne koukáš jako kakabus, protože nekňourám jako nějaký najatý truchlič od Lalouetta. Nesmysl! Dejme tomu, že jsem to opravdu řekl. Nechtěl jsem tím urazit památku tvé matky.“

Vemluvil se ve smělost. Chráně zejících ran, které ta slova zanechala v jeho srdci, Štěpán řekl velmi chladně:

„Nemyslím na urážku, spáchanou na mé matce.“

„Na co tedy?“ ptal se Buck Mulligan.

„Na urážku, spáchanou na mně,“ odpověděl Štěpán.

Buck Mulligan se otočil na podpatku.

„Och, ty nemožný člověče!“ zvolal.

A odešel od něho, rychle se procházející kolem předprsň. Štěpán zůstal na svém místě, pohlížeje přes klidné moře k předhoří. Moře a předhoří se teď zamžilo. V jeho očích bušil tep a zatemňoval jejich rozhled a na lících pocítil horečku.

Nějaký hlas uvnitř věže zvolal hlučně:

„Jsi tam nahoře, Mulligane?“

„Už jdu,“ odpověděl Mulligan.

Při řeči hleděl Štěpánovi do obličeje. Vánek mu ovíval čelo, čeřil plavě nečesané vlasy a oči stříbřil starostlivými záblesky.

Vlastním hlasem sklíčený Štěpán řekl:

– Vzpomínáš si ten den po matčině smrti, jak jsem k vám přišel?

Tur Mulligan se zamračil a řekl:

– Cože? Kde? Na nic se nepamatuji. Pamatuji si jen myšlenky a pocity. Proč? Copak se, proboha, stalo?

– Vařil jsi čaj, řekl Štěpán, a já jsem ti šel přes odpočívadlo pro horkou vodu. Ze salónu vyšla s nějakým návštěvníkem tvá matka. Zeptala se tě, koho máš u sebe.

– No a? řekl Tur Mulligan. Copak jsem řekl? Už nevím.

– Řekl jsi, odpověděl Štěpán: *Ale jenom Dedala, matka mu chcipla jak hovádka.*

Tur Mulligan se začervenal, že vypadal ještě mladší a roztomilejší.

Nervózně potlačil rozpaky.

– Copak je vlastně smrt tvé matky, tvoje nebo moje? zeptal se. Ty jsi viděl umírat jenom matku. Předem mnou jich v Mater Misericordiae a v Richmondu denně zhebnou spousty a potom je v pitevně rozřežou na dršťky. Je to hovadství, zkrátka a dobře. Nic na tom není. Když tě o to matka žádala, ty jsi u jejího úmrtního lůžka nepoklekl a za ni se nepomodil. Proč? Protože máš v sobě kus zatrchtělého jezovitství, jenže jezovitství naruby. Mně to připadá legrační a hovadské. Mozkové laloky jí už nefungují. Doktorovi říká sir Petr Teazle a z prošívané deky trhá blatouchy. Dělej jí pomyslení, než bude po všem. Nevyhověl jsi jejímu předsmrtnému přání, a na mě zahlížíš, protože nekňourám jako nějaká najatá plačka od Lalouetta. Směšné! Snad jsem to opravdu řekl. Památky tvé matky jsem se tím nechtěl dotknout.

Při řeči do něho zase vjelo sebevědomí. Nechtěje jítřit srdce, rozdrásané těmito slovy, odsekl Štěpán mrazivě:

– Že ses dotkl mé matky, na to nemyslím.

– Tak na co? zeptal se Tur Mulligan.

– Že ses dotkl mě, odvětil Štěpán.

Tur Mulligan se otočil na patě.

– Eh, ty protivno! vyhrkl.

Rázně se pustil kolem předprsň. Štěpán se nehýbal z místa a přes klidné moře upřeně zíral k ostrohu. Moře i ostroh znejasněly. Krev mu bušila v očích, až se mu pohled zamžil a líce zhorečnatěly.

Z věže někdo zahulákal:

– Jste nahoře, Mulligane?

– Už jdu, odpověděl Tur Mulligan.

[101] He turned towards Stephen and said:

[102] – Look at the sea. What does it care about offences? Chuck Loyola, Kinch, and come on down. The Sassenach wants his morning rashers.

[103] His head halted again for a moment at the top of the staircase, level with the roof:

[104] – Don't mope over it all day, he said. I'm inconsequent. Give up the moody brooding.

[105] His head vanished but the drone of his descending voice boomed out of the stairhead:

[106] – *And no more turn aside and brood
Upon love's bitter mystery
For Fergus rules the brazen cars.*

[107] Woodshadows floated silently by through the morning peace from the stairhead seaward where he gazed. Inshore and farther out the mirror of water whitened, spurned by lightshod hurrying feet. White breast of the dim sea. The twining stresses, two by two. A hand plucking the harpstrings, merging their twining chords. Wavewhite wedded words shimmering on the dim tide.

[108] A cloud began to cover the sun slowly, wholly, shadowing the bay in deeper green. It lay beneath him, a bowl of bitter waters. Fergus' song: I sang it alone in the house, holding down the long dark chords. Her door was open: she wanted to hear my music. Silent with awe and pity I went to her bedside. She was crying in her wretched bed. For those words, Stephen: love's bitter mystery.

[109] Where now?

[110] Her secrets: old featherfans, tasselled dancecards, powdered with musk, a gaud of amber beads in her locked drawer. A birdcage hung in the sunny window of her house when she was a girl. She heard old Royce sing in the pantomime of *Turko the Terrible* and laughed with others when he sang:

[111] *I am the boy
That can enjoy
Invisibility.*

[112] Phantasmal mirth, folded away: muskperfumed.

[113] *And no more turn aside and brood.*

[114] Folded away in the memory of nature with her toys. Memories beset his brooding brain. Her glass of water from the kitchen tap when she had approached the sacrament. A cored apple, filled with brown sugar, roasting for her at the hob on a dark autumn evening. Her shapely fingernails reddened by the blood of squashed lice from the children's shirts.

[115] In a dream, silently, she had come to him, her wasted body within its loose graveclothes giving off an odour of wax and rosewood, her breath, bent over him with mute secret words, a faint odour of wetted ashes.

[116] Her glazing eyes, staring out of death, to shake and bend my soul. On me alone. The ghostcandle to light her agony. Ghostly light on the tortured face. Her hoarse loud breath rattling in horror, while all prayed on their knees. Her eyes on me to strike me down. *Liliata rutilantium te confessorum turma circumdet: iubilantium te virginum chorus excipiat.*

Obrátil se k Štěpánovi a pravil:

„Pohled' na moře. Co to dbá o urážky? Sekni Loyolou, Kinchi, a pojď dolů. Sasour chce svou ranní slaninu.“

Jeho hlava se znovu zastavila na horním konci schodů, v jedné úrovni se střechou.

„Nbloumej nad tím celý den,“ řekl. „Já jsem nedůsledný. Nech toho zasmušilého štourání.“

Jeho hlava zmizela, avšak brukot jeho sestupujícího hlasu hučel se schodiště:

*„Již nestraň se a nedumej
nad lásky hořkým tajem
neb Fergus řídí vozy kovové.“*

Ranním klidem se tiše nesly mimo něho od schodiště k moři, kam pohlížel, lesní stíny. Při břehu a dále na moři vodní zrcadlo zbělelo, deptané lehce obutýma, rychlýma nohama. Bílá řadra zamženého moře. Zdvihy se splétají, vždy dva a dva. Ruka šhubá za struny harfy, jejichž akordy se prostupují a splývají. Úběl vln, zasnoubený se slovy, třpytící se na zamženém moři.

Slunce se začalo zvolna zakrývatí mrakem a zátočina se zastiňovala temnější zelení. Ležela za ním, mísa hořkých vod. Fergusova píseň: zpíval jsem jí sám v domě, tlumě dlouhé temné akordy. Její dveře byly otevřeny: chtěla mne slyšeti, jak hrám. Něm hrůzou a soucitem jsem šel k jejímu loži. Rozplakala se na své ubohé posteli. Pro ta slova, Štěpáne: nad lásky hořkým tajem.

Kde teď?

Její tajemství: staré perové vějíře, třapci zdobené taneční programy, napuštěné pižmem, ozdůbka z jantarových perel v její zamčené zásuvce. Ještě jako dívka měla viset v okně svého domu na sluneční straně ptačí klec. Slyšela zpívat starého Royce v pantomině „Turčín Hrozný“, a plakala s ostatními, když zpíval:

*Já jsem ta bytost.
jež jediná
má neviditelnost.*

Fantasmagorické veselí, uložené: pižmem navoněné.

Už nestraň se a nedumej.

Uložené v paměti přírody s jejími hračkami. Vzpomínky obléhaly jeho rozduchaný mozek. Její sklenice vody z vodovodu v kuchyni, když přistupovala k nejsvětější svátosti. Vyloupnuté jablko, plněné cukrovým pískem, jež se jí jednoho tmavého podzimního večera peklo na plotně. Její lepotvárné nehty, začervenalé krví vši, rozmačkaných z košil dětí.

Přišla k němu matka tiše ve snu po své smrti; její vychrtlé tělo ve volném pohřebním rouše vydávalo vůni vosku a růžového dřeva, její dech, nachýlený nad něho s němými, tajnými slovy, slabý pach promokřeného popela.

Její skelné oči, vypoulené ze záhrobí, se upíraly na mne, aby otřásl mou duší a ohnuly ji. Na mne jediného. Strašidelná svíce, jež svítila na její agonii. Strašidelné světlo na její zmučené tváři. Její chraptivý, hlasitý dech chrčel hrůzou, zatím co všichni ostatní se modlili na kolenu. Její oči upřené na mne, aby mne srazily k zemi. *Liliata rutilantium te confessorum turma*

Ohlédl se po Štěpánovi a řekl:

– Podívej se na moře. Toho se nic netkne. Přestaň, Čepeláku, s Loyolou a pojď dolů. Sasík touží po ranních plátcích slaniny.

Chvilku měl ještě hlavu trčet nad schody ve výši střechy.

– Tak se tím celý den neužij. Jsem nedůsledný. Nech toho smutného hloubání.

Hlavou zmizel, ale vzdalujícím se hlasem dál hučel ze schodů:

*Nehloubej, v sebe uzavřen,
o lásky trpké záhadě.
Nad vozbou z bronzu Fergus ční.*

Od schodů k moři, kam zíral, mlčky se jitřním poklidem nesly lesní stíny. U břehu i dále od něho se běhalo vodní zrcadlo, čeřeně lehce obutýma hbitýma nohama. Bílá řadra šerého moře. Souběžné hlasy, dva a dva. Ruka drnkající na harfové struny a spájající jejich souběžné akordy. Vlnové bílá snoubená slova se třpytí na šeré hladině.

Zvolna zakrýval slunce mrak a hlubší zelení zešeřoval záliv. Za ním, Štěpánem, se prostírá, ta jímka hořkého vodstva. Fergusova píseň: sám a sám jsem ji u nás zpíval a protahoval dlouhé chmurné akordy. Ona měla dveře dokořán: chtěla slyšet, jak hraji. Oněmělý hrůzou a lítostí jsem k ní přistoupil. Plakala na žalostném lůžku. Pro ta slova, Štěpáne: nad lásky trpkou záhadou.

Kam teď?

Její tajnosti: v zamčené zásuvce staré pérové vějíře, taneční pořádky s třapci, jantarové korále. Klec pověšená v slunném okně u nich doma, když byla ještě malá. V pantomimě o strašlivém Turčínovi slyšela zpívat starého Royce a spolu s ostatními se smála, když zpíval:

*Když zachce se mi,
tu přede všemi
jsem neviditelný.*

Přeludné veselí, dávno uklizené, načpělé pižmem.

Nehloubej, v sebe uzavřen

Spolu se svými hračkami uklizená do paměti přírody. V tom zahloubání naň dorážely vzpomínky. Sklenice vody, kterou si z kuchyňského kohoutku natočila, když přistoupila ke stolu Páně. Vydloubané jablko s náplní nerafinovaného cukru se jí za tmavého podzimního večera opéká na patce krbu. Ladné nehty má zčervenalé od krve vši, navískaných v dětských košíkách.

Mlčky ve snu k němu po smrti přišla, celá zchřadlá v hnědém odstávajícím rubáši, páchla voskem a palisandrem, a jak se nad ním s němými tajnými slovy shýbla, dech jí čpěl pokropeným popelem.

Skelným zrakem ze záhrobí mi krotila a krušila duši. Upřeným jen na mě. Hromnička ozařuje její smrtelný zápas. Hromničné světlo na zmučeném obličej. Chraplavý hlas jí hrůzou sípá, zatímco všichni klečí a modlí se. Upřeným pohledem mě sráží na kolena. *Liliata rutilantium te confessorum turma circumdet: iubilantium te virginum chorus excipiat.*

[117] Ghoul! Chewer of corpses!

[118] No, mother! Let me be and let me live.

[119] – Kinch ahoy!

[120] Buck Mulligan's voice sang from within the tower. It came nearer up the staircase, calling again. Stephen, still trembling at his soul's cry, heard warm running sunlight and in the air behind him friendly words.

[121] – Dedalus, come down, like a good mosey. Breakfast is ready. Haines is apologising for waking us last night. It's all right.

[122] – I'm coming, Stephen said, turning.

[123] – Do, for Jesus' sake, Buck Mulligan said. For my sake and for all our sakes.

[124] His head disappeared and reappeared.

[125] – I told him your symbol of Irish art. He says it's very clever. Touch him for a quid, will you? A guinea, I mean.

[126] – I get paid this morning, Stephen said.

[127] – The school kip? Buck Mulligan said. How much? Four quid? Lend us one.

[128] – If you want it, Stephen said.

[129] – Four shining sovereigns, Buck Mulligan cried with delight. We'll have a glorious drunk to astonish the druidy druids. Four omnipotent sovereigns.

[130] He flung up his hands and tramped down the stone stairs, singing out of tune with a Cockney accent:

[131] – *O, won't we have a merry time,
Drinking whisky, beer and wine!
On coronation, Coronation day!
O, won't we have a merry time
On coronation day!*

[132] Warm sunshine merrying over the sea. The nickel shavingbowl shone, forgotten, on the parapet. Why should I bring it down? Or leave it there all day, forgotten friendship?

[133] He went over to it, held it in his hands awhile, feeling its coolness, smelling the clammy slaver of the lather in which the brush was stuck. So I carried the boat of incense then at Clongowes. I am another now and yet the same. A servant too. A server of a servant.

[134] In the gloomy domed livingroom of the tower Buck Mulligan's gowned form moved briskly to and fro about the hearth, hiding and revealing its yellow glow. Two shafts of soft daylight fell across the flagged floor from the high barbacans: and at the meeting of their rays a cloud of coalsmoke and fumes of fried grease floated, turning.

[135] – We'll be choked, Buck Mulligan said. Haines, open that door, will you?

[136] Stephen laid the shavingbowl on the locker. A tall figure rose from the hammock where it had been sitting, went to the doorway and pulled open the inner doors.

[137] – Have you the key? a voice asked.

[138] – Dedalus has it, Buck Mulligan said. Janey Mack, I'm choked!

circumdet: iubilantium te virginum chorus excipiat.

Gúl! Požírač mrtvol!

Ne, matko. Nech mne být a nech mne žít.

„Kinchi, holahej!“

Z vnitřku věže zazpíval hlas Bucka Mulligana. Přiblížil se ještě více ke konci schodiště a zavolal znovu. Ještě se chvěje výkřikem své duše, Štěpán slyšel teplé řinoucí sluneční světlo a ve vzduchu za sebou přátelská slova.

„Dedale, pojď dolů, budeš hodný chlapec. Snídaně je hotova. Haines prosí, abychom mu prominuli, že nás včera v noci budil. Už je všechno dobře.“

„Už jdu,“ řekl Štěpán, obraceje se.

„Pro lásku Kristovu, pojď,“ řekl Buck Mulligan. „Pro lásku ke mně a pro lásku k nám všem.“

Jeho hlava zmizela a zase se ukázala.

„Řekl jsem mu tvůj symbol irského umění. Pravidl, že je to velmi případné. Pumpni ho o libřičku, ano? Totiž chci říci, o guineu.“

„Dnes ráno dostanu prachy,“ řekl Štěpán.

„Kantorskou gáži?“ řekl Mulligan. „Kolik? Čtyři libřičky? Půjč nám jednu.“

„Jestli potřebuješ,“ řekl Štěpán.

„Čtyři zářivé sovereigny,“ volal Buck Mulligan jásavě. „To se zase jednou napijeme až druidští druidové zkoprní udivem. Čtyři všemohoucí sovereigny!“

Rozmáchl se vysoko rukama a dupaje dolů po kamenných schodech, zpíval falešně a s cockneyovským přízvukem:

*Hej, to bude veselo a živo
pítí budem whisky, víno, pivo
o korunovací
o korunovací.
Hej, to bude veselo a živo
o korunovací.*

Nad mořem se veselilo teplé sluníčko. Niklová holicí miska se blýskala zapomenuta na předprsni. Proč bych mu ji nosil dolů? Nebo ji tam nechat celý den, zapomenuté přátelství?

Šel přes věž k ní, držel ji chvíli v rukou, cítil její chladnost, číchal slizkost zpěněných mydlin, do nichž byla štětka zastrčena. Tak jsem tenkrát nesl loďku kadidla v Clongowes. Jsem teď jiný člověk a přece týž. A k tomu sluha. Služebník sluhův.

V temném klenutém obývacím pokoji věže se hbitě pohybovala a šukala kolem krbu postava Bucka Mulligana v županu, který střídavě skrýval a zjevovav svůj žlutý přísvit. Přes dlážděnou podlahu padaly z vysokých střílen dva proudy měkkého denního světla a na místě, kde se jejich paprsky stýkaly, se vznášel a točil oblak z uhelného prachu a z par pečené mastnoty.

„Udusíme se zde,“ řekl Buck Mulligan. „Hainesi, otevř, prosím tě, ty dveře.“

Štěpán postavil holicí misku na almárku. Z visuté sítě v níž někdo seděl, vstala vysoká postava, šla ke vchodu a rozevřela vnitřní dveře.

„Máš klíč?“ ptal se nějaký hlas.

„Dedalus jej má,“ řekl Buck Mulligan. „Při všech svatých, já se udusím.“

Gúle! Žroutko mrtvol!

Ba ne, máti, dej mi pokoj a nech mě žít.

– Hej, Čepeláku!

Z věže zazvučel Mulliganův hlas. Blížil se po schodech, znovu se rozlehl. Štěpán, dosud rozechvělý vnitřním úpěním, vnímal nápor teplého slunce a za sebou vlídná slova.

– Dedale, buď té dobroty a pojď dolů. Snídaně je na stole. Haines se omlouvá, že nás v noci budil. Už je dobře.

Štěpán se otočil a řekl: Už jdu.

– Tak pojď, řekl Tur Mulligan, pro Kristovu lásku. Pro lásku mou a nás všech.

Zastrčil hlavu a zas ji vystrčil.

– Vyprávěl jsem mu o tvém symbolu irského umění. Prý je duchaplný. Pumpni ho o libru, ano? Totiž o zlaták.

– Já dnes dopoledne беру, řekl Štěpán.

– Sobotáles? řekl Tur Mulligan. Kolik? Čtyři libry? Jednu nám půjč.

– Když ji potřebuješ, řekl Štěpán.

– Čtyři lesklé sovereigny, zajásal Tur Mulligan. Nádherně se opijeme, že nad tím druidští druidi zůstanou paf. Čtyři všemohoucí sovereigny.

Ruce rozpraženy, dupal po kamenných schodech a po londýnsku falešně prozpěvoval:

*Pivo, víno, whisky sem,
nádherně se opijem
v den korunovace,
korunovace.
Nádherně se opijem
v den korunovace.*

Nad mořem dovádělo teplé slunko. Na předprsni svítila zapomenutá niklová miska na holení. Nač ji odnášet? Neměl bych ji tam celý den nechat, zapomenuté přátelství?

Přistoupil k ní, podržel ji v ruce, vnímal její chlad, číchal lepkavou pěnu mydlin, v nichž trčela štětka. Tak jsem v Clongowes nosoval kadidlovou loďku. Jsem jiný a přece stejný. Služebník. Služebníkův služebník.

V šeré, klenuté věžní obytné místnosti Tur Mulligan, navlečený do županu, šukal před krbem, hned jeho žlutý žár zakrýval, hned ho zas odkrýval. Z vysokých střílen křížem padaly na dlaždicovou podlahu dva paprsky vlahého světla: v jejich průsečíku se vznášel a kroutil oblak uhelného čoudu a výpar škvářeného tuku.

– My se tady udusíme, řekl Tur Mulligan. Hainesi, otevřte přece dveře.

Štěpán položil holicí misku na truhlu, z rohože, na níž seděl, vstal nějaký čahoun, přistoupil k veřejím a trhnutím otevřel vnitřní dveře.

– Máte klíč? ozval se.

– Má ho Dedalus, řekl Tur Mulligan. Propánajána, já se zalknu.

[139] He howled, without looking up from the fire:

[140] – Kinch!

[141] – It's in the lock, Stephen said, coming forward.

[142] The key scraped round harshly twice and, when the heavy door had been set ajar, welcome light and bright air entered. Haines stood at the doorway, looking out. Stephen heaved his upended valise to the table and sat down to wait. Buck Mulligan tossed the fry on to the dish beside him. Then he carried the dish and a large teapot over to the table, set them down heavily and sighed with relief.

[143] – I'm melting, he said, as the candle remarked when.... But, hush! Not a word more on that subject! Kinch, wake up! Bread, butter, honey. Haines, come in. The grub is ready. Bless us, O Lord, and these thy gifts. Where's the sugar? O, jay, there's no milk.

[144] Stephen fetched the loaf and the pot of honey and the buttercooler from the locker. Buck Mulligan sat down in a sudden pet.

[145] – What sort of a kip is this? he said. I told her to come after eight.

[146] – We can drink it black, Stephen said thirstily. There's a lemon in the locker.

[147] – O, damn you and your Paris fads! Buck Mulligan said. I want Sandycove milk.

[148] Haines came in from the doorway and said quietly:

[149] – That woman is coming up with the milk.

[150] – The blessings of God on you! Buck Mulligan cried, jumping up from his chair. Sit down. Pour out the tea there. The sugar is in the bag. Here, I can't go fumbling at the damned eggs.

[151] He hacked through the fry on the dish and slapped it out on three plates, saying:

[152] – *In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.*

[153] Haines sat down to pour out the tea.

[154] – I'm giving you two lumps each, he said. But, I say, Mulligan, you do make strong tea, don't you?

[155] Buck Mulligan, hewing thick slices from the loaf, said in an old woman's wheedling voice:

[156] – When I makes tea I makes tea, as old mother Grogan said. And when I makes water I makes water.

[157] – By Jove, it is tea, Haines said.

[158] Buck Mulligan went on hewing and wheedling:

[159] – *So I do, Mrs Cahill, says she. Begob, ma'am, says Mrs Cahill, God send you don't make them in the one pot.*

[160] He lunged towards his messmates in turn a thick slice of bread, impaled on his knife.

[161] – That's folk, he said very earnestly, for your book, Haines. Five lines of text and ten pages of notes about the folk and the fishgods of Dundrum. Printed by the weird sisters in the year of the big wind.

[162] He turned to Stephen and asked in a fine puzzled voice, lifting his brows:

Zařval, aniž vzlhl od ohně.

„Kinch!“

„Je v zámku,“ řekl Štěpán, přistupuje k nim.

Klíč se skřípavě dvakrát otočil v zámku a když se těžké dveře rozevřely dokořán, vešlo vítané světlo a jasný vzduch. Ve dveřích stál Haines, dívaje se ven. Štěpán přivalil svůj kufř, na bok postavený, ke stolu a posadil se, aby čekal. Buck Mulligan hodil pečenou slaninu na mísu před sebou. Pak odnesl mísu a veliký čajový kotlík ke stolu, postavil je těžce a povzdechl si úlevou.

„Já se rozpustím,“ řekl, „jak poznamenala svíčka, když . . . Ale tiše. Už ani slova o té věci. Kinchi, probud' se. Chléb, máslo, med. Menáž je hotova. Požehnejž, o Pane, nám a těmto svým darům. Kde je cukr? O já, nemáme mléka.“

Štěpán vyvolil z almárky bochník chleba a hrnec medu a chladič na máslo. Buck Mulligan se posadil v náhlém záchvatu rozmrzelosti.

„To je bordel na kolečkách!“ pravil. „Říkal jsem jí, aby přišla po osmé.“

„Můžeš jej pít tak,“ řekl Štěpán. „V almárce je citron.“

„Och, jdi k čertu i se svými pařížskými vymoženostmi,“ řekl Buck Mulligan. „Já chci sandycoveské mléko.“

Haines vešel ze dveří a řekl klidně:

„Ta ženská už jde s mlékem.“

„Nechť požehnání nebes na tebe sestoupí,“ zvolal Buck Mulligan a vyskočil se židle. „Nalej čaje. Cukr je ve vaku. Tu máš, já se s těmi vejci nebudu párat.“

Rozfíkl pečenou slaninu na míse a plácl kus na každý ze tří talířů, řka:

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Haines se posadil, aby nalil čaj.

„Dávám vám každému dva kousky cukru,“ řekl. „Ale, jářku, Mulligane, ty piješ silný čaj, vid'?“

Usekáváje tlusté krajíce z bochníku, pravil Buck Mulligan sípavým hlasem staré ženy:

„Dyž vařím čaj, tak vařím čaj, jak pravila stará matka Groganová. A dyž vařím vodu, tak vařím vodu.“

„Při Joviši, je to čaj,“ řekl Haines.

Buck Mulligan sekal a sípal dále:

„*Tak to dělám, pani Cahillová,*“ povídá. „*Pro krynda pána, pani,*“ povídá pani Cahillová, „*chraň vás Pánbůh, abyste to tak udělala v jednom hrníčku.*“

Strčil svým spolustolovníkům jednomu po druhém po tlustém krajíci chleba, nabodnutém na svém noži.

„To jsou lidé,“ řekl velmi vážně, „pro tvou knihu, Hainesi. Pět stránek textu a deset stránek vysvětlivek o lidu a rybářských božstvech Dundrumu. Tištěno sudíčkami v roce veliké vichřice.“

Obrátil se k Štěpánovi a ptal se tenkým, udiveným hlasem, vysoukav obočí:

Aniž zdvihl hlavu od ohně, houkl:

– Čepeláku!

– Je v zámku, řekl Štěpán a hnul sebou.

Klíč dvakrát zaskřípěl, těžké dveře se rozletly dokořán a dovnitř vnikl vítaný svit a čistý vzduch. Haines stál ve dveřích a vyhlížel ven. Štěpán si pošoupl naštorc postavený kufřík ke stolu, usedl a čekal. Na mísu, kterou měl stát vedle, vysypal Tur Mulligan, co usmažil. Potom odnesl mísu a velký čajník na stůl, rázně je postavil a ulevil si povzdechem.

– Já se rozpuštím, řekl, jak prohodila svíčka, když... Pst. Už o tom ani muk. Čepeláku, probud' se. Chleba, máslo, med. Hainesi, pojdte dovnitř. Žrádlo je hotovo. Požehnej nás, Pane, a těchto tvých darů. Kde je cukr? To je blbě, mléko nikde.

Štěpán vyndal z truhly bochník, skleničku medu a nádobu s máslem. Tur Mulligan podrážděně usedl.

– Co je to za pajzl? řekl. Povídal jsem jí, že má chodit v osm.

– Vypijeme ho tmavý, řekl Štěpán. V truhle je citrón.

– Jdi do háje s těmi tvými pařížskými círáty, řekl Tur Mulligan. Já chci sandycovské mléko.

Dvěma vkročil dovnitř Haines a klidně řekl:

– Ta ženská s mlékem už jde.

– Bůh vám žehnej, křikl Tur Mulligan a skokem vstal. Posad'te se. Nalejte si čaje. Cukr je v pytlíku. Co se budu patlat se sakramentskými vejci.

Rozkrojil smaženici na míse a vyklopil ji na tři talíře se slovy:

– *In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.*

Haines se posadil a nalil čaj.

– Každému po dvou kostkách, řekl. Jářku, Mulligane, vy ale děláte silný čaj.

Tur Mulligan krájel z bochníku tlusté krajíce a mluvil nasládlým babským hlasem:

– Dyž máčím, jak říkala kmotra Groganová, tak máčím. A dyž močím, tak močím.

– Hrome, to je ale čaj, řekl Haines.

Tur Mulligan pořád krájel a nasládle hovořil:

– *Bodej't ne, pani Cahillová,* povídá. *Promiňte, milá pani,* povídá Cahillová, *nedej Pánbůh, abyste to dělala do jednoho hrnce.*

Jednomu po druhém podal stolovníkům tlustý krajíc, napíchnutý na nůž.

– Tady máte, Hainesi, kus lidopisu do své knihy. Pět řádek textu a deset stran poznámek o dundrumském lidu a jeho rybích božstvech. Vytiskly babice v roce velké vichřice.

Otočil se k Štěpánovi, povytáhl obočí a udiveně se zeptal:

[163] – Can you recall, brother, is mother Grogan's tea and water pot spoken of in the Mabinogion or is it in the Upanishads?

[164] – I doubt it, said Stephen gravely.

[165] – Do you now? Buck Mulligan said in the same tone. Your reasons, pray?

[166] – I fancy, Stephen said as he ate, it did not exist in or out of the Mabinogion. Mother Grogan was, one imagines, a kinswoman of Mary Ann.

[167] Buck Mulligan's face smiled with delight.

[168] – Charming! he said in a finical sweet voice, showing his white teeth and blinking his eyes pleasantly. Do you think she was? Quite charming!

[169] Then, suddenly overclouding all his features, he growled in a hoarsened rasping voice as he hewed again vigorously at the loaf:

[170] – *For old Mary Ann
She doesn't care a damn.
But, hising up her petticoats ...*

[171] He crammed his mouth with fry and munched and droned.

[172] The doorway was darkened by an entering form.

[173] – The milk, sir!

[174] – Come in, ma'am, Mulligan said. Kinch, get the jug.

[175] An old woman came forward and stood by Stephen's elbow.

[176] – That's a lovely morning, sir, she said. Glory be to God.

[177] – To whom? Mulligan said, glancing at her. Ah, to be sure!

[178] Stephen reached back and took the milkjug from the locker.

[179] – The islanders, Mulligan said to Haines casually, speak frequently of the collector of prepuces.

[180] – How much, sir? asked the old woman.

[181] – A quart, Stephen said.

[182] He watched her pour into the measure and thence into the jug rich white milk, not hers. Old shrunken paps. She poured again a measureful and a tilly. Old and secret she had entered from a morning world, maybe a messenger. She praised the goodness of the milk, pouring it out. Crouching by a patient cow at daybreak in the lush field, a witch on her toadstool, her wrinkled fingers quick at the squirting dugs. They lowed about her whom they knew, dew-silky cattle. Silk of the kine and poor old woman, names given her in old times. A wandering crone, lowly form of an immortal serving her conqueror and her gay betrayer, their common cuckquean, a messenger from the secret morning. To serve or to upbraid, whether he could not tell: but scorned to beg her favour.

[183] – It is indeed, ma'am, Buck Mulligan said, pouring milk into their cups.

[184] – Taste it, sir, she said.

[185] He drank at her bidding.

[186] – If we could live on good food like that, he said to her somewhat loudly, we wouldn't have the country full of rotten teeth and rotten guts. Living in a bogswamp, eating cheap food and the streets paved with dust, horsedung and consumptives' spits.

„Dovedeš se upamatovati, bratře, mluví se o hrníčku na čaj a o hrníčku na vodu matky Groganové v sbírce Mabinogion nebo je to v Upanišádách?“

„Pochybuj o tom,“ řekl Štěpán vážně.

„Jistě ?“ řekl Buck Mulligan tímž tónem. „A jaké máš důvody, prosím!“

„Domnívám se,“ řekl Štěpán za jídla, „že neexistoval ani ve sbírce ani mimo sbírku Mabinogion. Má se za to, že matka Groganová byla příbuznou Marie Anny.“

Tvář Bucka Mulligana se radostně rozesmála.

„Rozkošné,“ řekl strojeným sladkým hlasem, ukazuje své bílé zuby a potutelně mžouraje očima. „Myslíš, že byla její příbuznou? Přímou rozkošné.“

Pak zamračiv nenadále všechny své rysy, vrčel zdrsnělým, skřípavým hlasem, znovu usekáváje zdatně z bochníka chleba.

*Stará Anna Marie
čerta čeho dbá,
zvedne sukňě, odkryje....*

Nacpal si ústa pečenou slaninou a žvýkal a hučel.

Ve dveřích se zatmělo od vcházející postavy.

„Zde je mléko, prosím.“

„Pojďte dále, paní,“ řekl Mulligan. „Kinch, podej džbán.“

Dovnitř vešla stará žena a stanula vedle Štěpána.

„Je dnes krásný den, prosím,“ řekla. „Sláva budiž Bohu.“

„Komu?“ řekl Mulligan, pohlédnuv na ni. „Aha, toť se ví.“

Štěpán sáhl za sebe a vzal z almarýky džbán na mléko.

„Naši ostrované,“ poznamenal ledabyle Mulligan k Hainesovi, „se často ohánějí sběratelem předkožek.“

„Kolik ho chcete, prosím?“ zeptala se stařena.

„Litr,“ řekl Štěpán.

Pozoroval ji, jak odlévala do odměrky a odtud do džbánu bohaté bílé mléko, ne své. Staré seschlé kozy. Nalila znovu plnou míru a trochu přidala. Stará a tajemná vešla k nim z ranního světa, snad jako posel. Chválila, nalévajíc je, dobrou jakost mléka. Jako čarodějnice na své ropuší stoličce, předřeplá za ranního úsvitu na bujně lučině u trpělivé krávy, vrásčitými prsty hbitě tahá stříkající cecky. Bučely kolem ní, již znaly, rosně hedvábný skot. Hedváb skotu a stará ubohá žena, jména, jež jí byla dávana v minulých dobách. Bludná babizna, pokorná postava nesmrtelné bytosti, sloužící svému dobyvateli a svému veselému svůdci, jejich společná kuběna, posel z tajemného jitra. Zda sloužit či plísňiti, to nedovedl říci: ale považoval za nedůstojné prositi se jí o milosti.

„Opravdu je, paní,“ řekl Buck Mulligan, nalévaje jim mléko do šálků.

„Jen ho ochutnají, pane,“ řekla.

Napil se podle jejího rozkazu.

„Kdybychom se alespoň mohli živit takovouhle potravou,“ řekl jí poněkud hlasitě, „neměli bychom zemi plnou zkažených zubů a zkažených vnitřností. Ale když takto žijeme v bažinách, cpeme se lacinými potravinami, ulice máme dlážděné prachem, koňským trusem a chrchly souchotinářů.“

– Nevzpomínáte si, kolego, mluví se o čajníku a nočníku kmotry Groganové v Mabinogiu nebo v upanišádách?

– Myslím, že ne.

– Vážně? ozval se Tur Mulligan stejným tónem. A proč ne, prosím.

– Mně se zdá, řekl Štěpán s plnými ústy, že se v Mabinogiu ani mimo Mabinogion nevyskytuje. Podle mě byla kmotra Groganová Marianina příbuzná.

Tur Mulligan se radostně usmál.

– Báječně, řekl strojeně líbezným hlasem, vycenil bílé zuby a vesele zamžoural. Myslíš? Přímou báječně.

Najednou se všecek zamračil, znovu důkladně zakrojil do bochníku a chraplavě řezavým hlasem zamručel:

*Copak Marianě schází,
nic ji nerozhází.
Sukňě vyhrnuté...*

Nacpal do úst smažená vejce a žvýkal a broukal.

Dveře se zatměly, jak do nich někdo vkročil.

– Mléko, prosím.

– Jen dál, milá paní, řekl Mulligan. Čepeláku, podej džbán.

Stařena pokročila dovnitř a stanula vedle Štěpána.

– Pěkné ráno, pane, řekla. Chvála Pánubohu.

– Komu? blýskl po ní Mulligan. No bodejť.

Štěpán sáhl za sebe a podal z truhly džbán.

– O sběrateli předkožek, utrousil Mulligan k Hainesovi, mluví ostrované v jednom kuse.

– Kolik, prosím? zeptala se stařena.

– Kvart, řekl Štěpán.

Pozoroval ji, jak do odměrky a z ní do džbánu nalévá husté bílé mléko, ne vlastní. Staré scvrklé cecky. Znovu dolila odměrku a ještě přidávek. Stará a záhadná k nim vešla z ranního světa, snad jeho poselkyně. Při nalévání chválila mléko, jaké je dobré. Na žírné nivě přičapla za svítání u trpělivé krávy, jako nějaká čarodějnice na muchomůrce, a vrásčitými prsty hbitě mnila tryskající struky. Rosou zperlené stádo, jakpak by ji neznalo, bučelo kolem ní. Perla pastvin a ubohá stařena, jak jí v dávných dobách říkali. Tulačka, povržená smrtelnice, která slouží svému přemožiteli i svému lehkomyšlnému svůdci, jejich společná běhna, poselkyně tajemného rána. Zda sloužit, nebo tupit, to neví: ale ucházet se o její přízeň je pod jeho důstojnost.

– Dobré je, milá paní, řekl Tur Mulligan, jak doléval mléko do šálků.

– Ochutnejte, prosím, řekla.

Upil, jak si přála.

– Kdybychom se živil takovou vydatnou potravou, hlaholil, nebylo by u nás tolik zkažených zubů a zkažených útro. Bydlíme na močálu, jídlo odbýváme, ulice dláždíme prachem, koňskou mrvou a souchotinářskými chrchly.

[187] – Are you a medical student, sir? the old woman asked.

[188] – I am, ma'am, Buck Mulligan answered.

[189] – Look at that now, she said.XXX

[190] Stephen listened in scornful silence. She bows her old head to a voice that speaks to her loudly, her bonesetter, her medicineman: me she slights. To the voice that will shrive and oil for the grave all there is of her but her woman's unclean loins, of man's flesh made not in God's likeness, the serpent's prey. And to the loud voice that now bids her be silent with wondering unsteady eyes.

[191] – Do you understand what he says? Stephen asked her.

[192] – Is it French you are talking, sir? the old woman said to Haines.

[193] Haines spoke to her again a longer speech, confidently.

[194] – Irish, Buck Mulligan said. Is there Gaelic on you?

[195] – I thought it was Irish, she said, by the sound of it. Are you from the west, sir?

[196] – I am an Englishman, Haines answered.

[197] – He's English, Buck Mulligan said, and he thinks we ought to speak Irish in Ireland.

[198] – Sure we ought to, the old woman said, and I'm ashamed I don't speak the language myself. I'm told it's a grand language by them that knows.

[199] – Grand is no name for it, said Buck Mulligan. Wonderful entirely. Fill us out some more tea, Kinch. Would you like a cup, ma'am?

[200] – No, thank you, sir, the old woman said, slipping the ring of the milkcan on her forearm and about to go.

[201] Haines said to her:

[202] – Have you your bill? We had better pay her, Mulligan, hadn't we?

[203] Stephen filled again the three cups.

[204] – Bill, sir? she said, halting. Well, it's seven mornings a pint at twopence is seven twos is a shilling and twopence over and these three mornings a quart at fourpence is three quarts is a shilling. That's a shilling and one and two is two and two, sir.

[205] Buck Mulligan sighed and, having filled his mouth with a crust thickly buttered on both sides, stretched forth his legs and began to search his trouser pockets.

[206] – Pay up and look pleasant, Haines said to him, smiling.

[207] Stephen filled a third cup, a spoonful of tea colouring faintly the thick rich milk. Buck Mulligan brought up a florin, twisted it round in his fingers and cried:

[208] – A miracle!

[209] He passed it along the table towards the old woman, saying:

[210] – *Ask nothing more of me, sweet.*

All I can give you I give.

[211] Stephen laid the coin in her uneager hand.

[212] – We'll owe twopence, he said.

[213] – Time enough, sir, she said, taking the coin. Time enough. Good morning, sir.

„Voni študujete medicínu, pane?“ zeptala se stařena.

„Študuji, paní,“ odpověděl Buck Mulligan.

Štěpán naslouchal v opovrživém mlčení. Stará sklání hlavu před hlasem, který s ní mluví hlasitě, napravovatelem svých kostí, svým panem doctorem: mne přezírá. Před hlasem, který vyslechne její zpověď a olejem namaže do hrobu vše, co z ní zbude, kromě jejich nečistých ženských beder, stvořená z těla mužova ne k obrazu Božímu, kořist hadova. A s udiveným, nestálým pohledem před hlučným hlasem, jenž jí teď káže býti ticho.

„Rozumíte, co vám povídal?“ zeptal se jí Štěpán.

„To mluvíte francouzsky, pane?“ řekla stařena Hainesovi.

Haines k ní opět promluvil důvěrně delší řeč.

„Irsky,“ řekl Buck Mulligan. „Mluví se u nás našemu?“

„Povídala jsem si, že je to irsky,“ řekla, „podle toho, jak to zní. Jsou od západu, pane?“

„Já jsem Angličan,“ odpověděl Haines.

„On je Angličan,“ řekl Buck Mulligan, „a myslí, že v Irsku bychom měli mluvit irsky.“

„Tot se ví, že bychom měli,“ řekla stařena, „a stydím se, že tou řečí sama neumím mluvit. Ti, co ji znají, mně povídali, že to je náramná řeč.“

„Náramná, je pro to slabé slovo,“ řekl Buck Mulligan. „Skrz na skrz čarokrásná. Nalej nám ještě trochu čaje, Kinchi. Nevzala byste si šálek s námi, paní?“

„Ne, děkuji, pane,“ řekla stařena, navlékajíc kroužek mléčné bandasky na předloktí a chystajíc se k odchodu.

Haines jí řekl:

„Máte s sebou účet? Měli bychom jí raději zaplatit, Mulligane, vid', že ano?“

Štěpán znovu naplnil všechny tři šálky.

„Účet, pane?“ řekla váhající. „No to by bylo sedmkrát ráno půl litru po dvou pencích, to je sedm dvojpencí, to je šilink a dvě pence a poslední tři dny litr po čtyřech pencích, to je litr a půl to je jeden šilink a jeden a dvě, to jsou dva a dvě, prosím.“

Buck Mulligan povzdechl a naplniv ústa soustem tlustě pomazaným máslem po obou stranách, natáhl nohy a jal se hledat v kapsách u kalhot.

„Jen klop a nekysel se,“ řekl mu Haines, usmívaje se.

Štěpán naplnil šálek po třetí, a lžička čaje slabě zbarvila husté, bohaté mléko. Buck Mulligan vylovil z kapsy zlatku, zakroužil jí v prstech a zvolal:

„Zázrak!“

Přišoupl jí po stole ke staré ženě, řka:

„Víc ode mne nechtěj, cukroušku. Vše, co mohu, to ti dávám.“

Štěpán vložil minci do její nedychtivé ruky.

„Zůstaneme vám dvě pence dlužní,“ řekl jí.

„To nepospíchá, pane,“ řekla, berouc peníz. „To nepospíchá. Dobré jitro, pane.“

– To studujete, prosím, medicínu? zeptala se stařena.

– Ano, milá paní, odpověděl Tur Mulligan.

Štěpán poslouchal a vzdorně mlčel. Před tím, kdo ji hlučně okřikuje, před svým ranhojičem, před svým šamanem sklání starou hlavu, mne si nevšímá. Před tím, kdo ji do hrobu vyzpovídá a udělá na ní pomazání všemu kromě nečistého ženského lůna, vždyť ona, oběť hadova, je učiněna z těla muže, ne k podobě boží. A před tím, kdo ji hlučně umlčuje, rozpačitě téká zrakem.

– Rozumíte tomu, co říká? zeptal se jí Štěpán.

– To mluvíte francouzsky, prosím? řekla stařena Hainesovi.

S důvěrou k ní Haines pronesl delší řeč.

– Irsky, řekl Tur Mulligan. A co vy, mluvíte po našem?

– Podle zvuku mi to připadalo irsky, řekla stařena. Vy jste, prosím, ze západu?

– Já jsem Angličan, odpověděl Haines.

– On je Angličan, řekl Tur Mulligan, podle něho bychom měli v Irsku mluvit irsky.

– To bychom měli, řekla stařena, stydím se, že sama irštinu neznám. Od těch, kdo ji znají, vím, že je to skvělá řeč.

– Skvělá, to je málo, řekl Tur Mulligan. Přímá nádherná. Dolej čaj, Čepeláku. Vzala byste si, milá paní, šálek?

– Děkuji, ani ne, řekla stařena a kulaté držadlo konvice si navlékla na předloktí, že odejde.

Haines jí řekl:

– Máte účet? Snad bychom jí měli, Mulligane, zaplatit.

Štěpán dolil všechny tři šálky.

– Účet, prosím? zaváhala. Sedm dní pinta po dvou penny to dělá sedmkrát dva penny to je šilink a dva penny navíc a poslední tři dny kvart po čtyřech penny to dělá třikrát kvart je šilink k tomu šilink a dva penny to dělá dva šilinky a dva penny, prosím.

Tur Mulligan povzdychl, nacpal do úst z obou stran tlustě namazanou kůrku, natáhl nohy a prohlédl kapsy u kalhot.

– Zaplat' a tvař se vlídně, usmál se na něho Haines.

Štěpán dolil třetí šálek, lžička čaje bledě zbarvila husté, syté mléko. Tur Mulligan vylovil florin, otočil ho v prstech a křikl:

– Zázrak!

Odcvrkl ho po stole k stařeně a řekl:

– Víc toho po mně, zlatičko, nežádejte. Co mohu dát, to dám.

Štěpán jí vložil peníz do neshánlivé dlaně.

– Dvě penny zůstanem dlužní, řekl.

– To nespěchá, prosím, řekla a vzala si peníz. To nespěchá. Máucta.

[214] She curtsied and went out, followed by Buck Mulligan's tender chant:

[215] – *Heart of my heart, were it more,
More would be laid at your feet.*

[216] He turned to Stephen and said:

[217] – Seriously, Dedalus. I'm stony. Hurry out to your school kip and bring us back some money. Today the bards must drink and junket. Ireland expects that every man this day will do his duty.

[218] – That reminds me, Haines said, rising, that I have to visit your national library today.

[219] – Our swim first, Buck Mulligan said.

[220] He turned to Stephen and asked blandly:

[221] – Is this the day for your monthly wash, Kinch?

[222] Then he said to Haines:

[223] – The unclean bard makes a point of washing once a month.

[224] – All Ireland is washed by the gulfstream, Stephen said as he let honey trickle over a slice of the loaf.

[225] Haines from the corner where he was knotting easily a scarf about the loose collar of his tennis shirt spoke:

[226] – I intend to make a collection of your sayings if you will let me.

[227] Speaking to me. They wash and tub and scrub. Agenbite of inwit. Conscience. Yet here's a spot.

[228] – That one about the cracked lookingglass of a servant being the symbol of Irish art is deuced good.

[229] Buck Mulligan kicked Stephen's foot under the table and said with warmth of tone:

[230] – Wait till you hear him on Hamlet, Haines.

[231] – Well, I mean it, Haines said, still speaking to Stephen. I was just thinking of it when that poor old creature came in.

[232] – Would I make any money by it? Stephen asked.

[233] Haines laughed and, as he took his soft grey hat from the holdfast of the hammock, said:

[234] – I don't know, I'm sure.

[235] He strolled out to the doorway. Buck Mulligan bent across to Stephen and said with coarse vigour:

[236] – You put your hoof in it now. What did you say that for?

[237] – Well? Stephen said. The problem is to get money. From whom? From the milkwoman or from him. It's a toss up, I think.

[238] – I blow him out about you, Buck Mulligan said, and then you come along with your lousy leer and your gloomy jesuit jibes.

[239] – I see little hope, Stephen said, from her or from him.

[240] Buck Mulligan sighed tragically and laid his hand on Stephen's arm.

[241] – From me, Kinch, he said.

[242] In a suddenly changed tone he added:

Uklonila se a vyšla ven, následována něžným popěvkem Bucka Mulligana:

*Srdíčko, mé srdce, kdybych více měl,
k tvým nohám bych vše složit chtěl.*

Obrátil se k Štěpánovi a řekl:

„Vážně, Dedale, už mám utrum. Pospěš si pro svou gáži a přines sem nějaké fuky. Dnes musí bardové pít a hodovat. Irsko očekává, že dnešního dne každý muž bude konati svou povinnost.“

„To mně připomíná,“ řekl Haines, vstávaje, „že mám dnes navštívit vaši národní knihovnu.“

„Nejprve si zaplavat,“ řekl Buck Mulligan.

Obrátil se k Štěpánovi a ptal se úlisně:

„Dnes máš své měsíční umývání, vid', Kinchi?“

Pak řekl Hainesovi:

„Ten špinavý bard si zakládá na tom, že se myje jednou za měsíc.“

„Celé Irsko je omýváno Golským proudem,“ řekl Štěpán, nechávaje při tom kanouti med na krajíc chleba.

Z kouta, kde loudavě vázal stuhu kolem volného límce své tenisové košile, promluvil Haines:

„Zamýšlím sbírat tvé výroky, dovolíš-li mi.“

Mluví ke mně. Umývají se a máchají a drhnou. Osten svědomí. Leč zde je místečko.

„Ten o tom, že prasklé zrcadlo děvečky je symbolem irského umění, je po čertech povedený.“

Buck Mulligan kopl Štěpána pod stolem do nohy a řekl vřelým tónem:

„Počkej, až ho uslyšíš o Hamletu, Hainesi.“

„Víš, myslím to doopravdy,“ řekl Haines, mluvě dále k Štěpánovi. „Právě jsem o tom myslel, když přišla ta mizerná bába.“

„Vydělal bych na tom něco?“ ptal se Štěpán.

Haines se zasmál a bera svůj měkký klobouk ze zajetí visuté sítě, řekl:

„To opravdu nevím.“

Loudal se ven ke dveřím. Buck Mulligan se nahnul přes stůl k Štěpánovi a řekl drsným důrazem:

„Teď jsi mi to hezky zbryndal. Načpak jsi to říkal?“

„Na co?“ řekl Štěpán. „Otázka je, sehnat peníze. Odkud? Od něho nebo od mlékačky. Myslím, že je to prašť jak uhoď.“

„Já mu o tobě pěju hymny,“ řekl Buck Mulligan, „a ty mi do toho musíš přijít se svými všivými ksicthy a srdceryvnými jezovitskými kocovinami.“

„Nemám valně naděje,“ řekl Štěpán, „ani od něho ani od ní.“

Buck Mulligan tragicky povzdychl a položil ruku na Štěpánovo rámě.

„Ode mne, Kinchi,“ řekl.

Tónem pojednou změněným dodal:

Vysekla pukrle a odešla, a za ní se neslo Mulliganovo něžné prozpěvování:

*Má nejdražší, mít toho víc,
víc bych ti k nohám složil.*

O točil se po Štěpánovi a řekl:

– Vážně, Dedale. Jsem švorc. Běž do té své blbárny a naval prachy. Bardové se dnes musí napít a rozveselit. Irsko se naděje, že dnešního dne každý muž splní svou povinnost.

– Teď si vzpomínám, řekl Haines a vstal, že dnes musím zajít do vaší Národní knihovny.

– Nejprve si zaplaveme, řekl Tur Mulligan.

Otočil se po Štěpánovi a řekl líbezně:

– To se, Čepeláku, dneska jednou za měsíc vykoupeš?

Potom řekl Hainesovi:

– Nečistý bard se zásadně koupe jednou za měsíc.

– Celé Irsko omývá Golský proud, řekl Štěpán a pokopal si krajíc medem.

Z kouta, kde si na tenisovou rozhalenku volně zavazoval kravatu, ozval se Haines:

– Když dovolíte, udělám si sbírku vašich výroků.

To mluví ke mně. Oni se pořád myjí a máchají a drhnou. Náhnětek svědomstva. Svědomí. Ještě je tu skvrna.

– Ten o služčině puklém zrcadle jakožto symbolu irského umění je po čertech trefný.

Tur Mulligan kopl pod stolem Štěpána a zaníceně pronesl:

– Počkejte, Hainesi, až se rozpovídá o Hamletovi.

– Jenže já to myslím vážně, mluvil Haines dál k Štěpánovi. Zrovna jsem o tom uvažoval, když sem ta chudera přišla.

– Co mi to vynese? zeptal se Štěpán.

Haines se zasmál, ze skřípce na rohoži sundal měkký šedý klobouk a řekl:

– Jak to mám vědět?

A už rázoval ze dveří. Tur Mulligan se přes stůl nahnul k Štěpánovi a neomaleně ho sjel:

– Ty jsi do toho šlápl. Proč jsi to říkal?

– Jak to? řekl Štěpán. Jde o to, sehnat peníze. Od mlékačky nebo od něho. Panna nebo orel, zdá se mi.

– Já mu na tebe pěju samou chválu, řekl Tur Mulligan, a ty mi to svými všivými pořouchlostmi a bohopustými jezovitskými šprýmy nakonec zkazíš.

– Já nic nečekám, řekl Štěpán, od ní ani od něho.

Tur Mulligan tragicky vzdychl a sáhl Štěpánovi na ruku.

– Leda ode mě, Čepeláku, řekl.

Potom naráz změnil tón:

[243] – To tell you the God's truth I think you're right. Damn all else they are good for. Why don't you play them as I do? To hell with them all. Let us get out of the kip.

[244] He stood up, gravely ungirdled and disrobed himself of his gown, saying resignedly:

[245] – Mulligan is stripped of his garments.

[246] He emptied his pockets on to the table.

[247] – There's your snotrag, he said.

[248] And putting on his stiff collar and rebellious tie he spoke to them, chiding them, and to his dangling watchchain. His hands plunged and rummaged in his trunk while he called for a clean handkerchief. God, we'll simply have to dress the character. I want puce gloves and green boots. Contradiction. Do I contradict myself? Very well then, I contradict myself. Mercurial Malachi. A limp black missile flew out of his talking hands.

„Abych ti řekl čirou pravdu, myslím, že máš pravdu. Co je nám do všeho jiného, k čemu jsou? Proč je tak nedovedeš udat jako já? Ať je všechny d'as vezme.“

Vstal, vážně se odpásal a svlékaje se ze županu, řekl odevzdaně:

„Mulligan je svlečen z roucha svého.“

Vyprázdnil kapsy na stůl.

„Zde máš svůj hadr na sopol,“ řekl.

A připínaje si svůj tuhý límec a odbojnou vázanku, mluvil s nimi, plísně je, a se svým klátivým řetízkiem od hodinek. Jeho ruce se ponořily do kufru, v němž se přehraboval, volaje při tom po čistém kapesníku. Osten svědomí. Milý Bože, budeme se prostě muset obléci věrně podle té úlohy. Potřebuji hnědočervené rukavice a zelené boty. Odpor. Odporuji sám sobě? Nuže dobře, buďsi, odporuji sám sobě. Jako rtuť živý Malachi. Z jeho hovořících rukou vylétla zmuchlaná černá střela.

– Mám-li ti říct holou pravdu, myslím, že máš pravdu. Nejsou, sakra, k ničemu. Proč to s nimi nekouliš jako já. Čert aby je vzal. Vypadněme z toho pajzlu.

Vstal, důstojně si rozvázal pás, svlékl župan a odevzdaně pronesl:

– Mulligan svlečen z roucha svého.

Vyprázdnil kapsy na stůl.

– Tady máš smrkáč, řekl.

Jak si nasazoval škrobený límec a vzpurnou vázanku, rozmlouval s nimi, taky s komíhavým řetízkiem od hodinek, a hartusil. Rukama lovil a kramařil v kufru a sháněl se po čistém kapesníku. Náhnětek svědomstva. Bůhví, osobnost se musí kaširovat. Potřebuju hnědočervené rukavice a zelené boty. Rozpor. Že si odporuji? Dobrá, tak si odporuji. Jako rtuť těkavý Malachjáš. Z mluvných rukou mu vylétla nějaká zplihlá černá střela.